

Gelukkig was Franz Kafka geen aannemer**Hoe meer papier,
hoe meer plezier**

HET ontbreekt de jongste tijd niet aan leesvoer over 'administratieve vereenvoudiging'. Het monster van de administratieve rompslomp kent echter vele gedaanten. De negatieve impact op aannemers bij het mededingen naar openbare aanbestedingen kent vele facetten. De reglementis om een offerte in te dienen, is de jongste jaren enkel toegenomen, reageert gedelegeerd bestuurder Luc Waterschoot van VMG De Cock Bouwbedrijf NV op ons vraaggesprek met staatssecretaris voor de Administratieve Vereenvoudiging Vincent Van Quickenborne (Bouwkroniek 11 juni 2004).

Alsof de aannemers nog niet genoeg tijd en geld moeten steken in offertes zijn de opdrachtgevende besturen (en /of de architecten) erin geslaagd de lat nog wat hoger te leggen en de aannemers te verplichten supplementaire inlichtingen te verstrekken, schrijft Waterschoot.

De zoektocht om de papierwinkel op kruissnelheid te brengen en de daarbij aan de dag gelegde inventiviteit tart alle verbeelding. Een kritische analyse leert nu dat het probleem erger is dan men denkt.

De tijd dat een inschrijving zich beperkte tot het inschrijvingsformulier, de lijst der eenheidsprijzen en eventuele opmerkingen in verband met hoeveelheden en leemten, een RSZ-attest dat betrekking heeft op het voorlaatste kwartaal ten opzichte van de dag van de opening van de offertes, het attest van registratie en het getuigschrift van erkenning is lang voorbij. Meer zelfs, het komt nog zelden voor. In voorkomend geval hebben de aannemers gewoon geluk gehad.

De situatie wordt anders indien bijvoorbeeld onderstaande documenten worden geëist:

- een attest van de BTW-administratie met betrekking tot eventuele BTW-schulden;
- een attest van de administratie der directe belastingen met betrekking tot eventuele belastingschulden;
- een verklaring waar de inschrijver op eer verklaart wat de toestand is van hemzelf en zijn bedrijf in verband met een faillissement uit het verleden, veroordeling voor een misdrijf in het kader van professionele integriteit of ernstige fouten bij een beroepsuitoefening;
- een kopie van de jongst goedgekeurde balans met exploitatieresultaat van de onderneming;

- een verklaring over de totale omzet van de onderneming;
- een lijst met de werktuigen, het materieel en de technische uitrusting waarover men beschikt;
- een inlichtingsdocument over de studie- en beroepskwalificaties van de aannemer en eventuele onderaannemers;
- een verklaring over de gemiddelde jaarlijkse personeelsbezetting;
- een verklaring waarbij de technici vermeld worden die ter beschikking zijn van de aannemer voor de uitvoering van de werken;
- een referentielijst van de uitgevoerde werken van gelijkaardige omvang en aardheid tijdens de jongste vijf jaar;
- een getuigschrift van de rechtbank van Koophandel dat men niet in staat van faillissement is;
- een document 'bevoegdheid ondertekenaar';
- minimum vijf getuigschriften van goede uitvoering der werken afgeleverd door de betreffende opdrachtgever voor opdrachten van ... EUR;
- een document waaruit blijkt dat de verantwoordelijke voor de leiding van de werken houder is van de nodige beroepskwalificaties en voorlegging van minimum drie getuigschriften van goede begeleiding der werken afgeleverd door de desbetreffende opdrachtgever.

Uitvoeringsmethode

Hiermee is de kous nog niet af want sommige besturen zetten nog een tandje bij en vragen dan ook nog een gedetailleerde planning en een technische nota over de vooropgestelde uitvoeringsmethodiek.

Wie kritiek uit, moet ook oplossingen kunnen suggereren. Een haalbaar voorstel kan eruit bestaan enkel van de laagst regelmatige inschrijver bijkomende documenten te vragen. Die zal dat graag doen omdat hij een bestelling kan binnenhalen.

Maar we moeten veel verder durver gaan. Het systeem van indiening van de offertes bij aanbestedingen moet grondig worden hervormd zoals het indienen van een offerte in een briefomslag en de fysieke aanwezigheid der inschrijver.

Offerte elektronisch

Waarom geen offerte elektronisch indienen per e-mail of naar een FTP-server sturen? Beveilig de offerte tegen misbruiken door een paswoord of nog beter door een logaritme dat de offerte codeert (en dus onleesbaar en/of oninterpreteerbaar maakt voor een welbepaald tijdstip). België is koploper in deze technologie. Waarop wachten we nog? De indiener krijgt een (elektronische) bevestiging van tijdstip van indiening.

De aanbestedende overheid zorgt voor een voldoende tijdsruimte tussen het ultieme tijdstip van indiening en het tijdstip van 'openen' van de offertes. Het openen der offertes gebeurt bij het doorsturen van de decoderingscode of het paswoord door de verschillende inschrijvers.

Om de transparantie te vergroten, zorgt de aanbestedende overheid voor een site waar alle inschrijvers kunnen natrekken wie hun concurrenten-inschrijvers waren. Op die manier worden alle inschrijvers bekend en kan geen 'onbekende' inschrijver opduiken.

Om misbruiken tegen te gaan, wordt een controlegetal opgebouwd (bijvoorbeeld op een aantal onderdelen van de offerte en op de eindprijs). Dit getal gaat naar twee (elektronische) overheidsdiensten. Deze diensten voeren een wederzijdse controle uit om eventuele misbruiken tegen te gaan. Voor het opbouwen van het controlegetal zijn er verschillende mogelijkheden. Eén ervan is van het type dat reeds aangewend wordt bij de BTW-aangifte.

Mogelijkheden zat dus, maar men moet vooral willen vooruitzien en de juiste attitude aannemen. Het hoeft enkel geen lichtjaren meer te duren.

Noot van de redactie

De redactie kan alleen maar beamen dat de administratieve rompslomp bij de gunning en de uitvoering van overheidsopdrachten de jongste jaren sterk is toegenomen. Wij denken hierbij ook aan de nieuwe grondverzetregeling en de veiligheidscoördinatie, die voor een nieuwe papierberg zorgen.

Voor overheidsopdrachten zijn de bij de offerte te voegen documenten, waarover onze lezer het heeft, de documenten die door de aanbestedende overheid kunnen gevraagd worden in het kader van de kwalitatieve selectie. Wij wijden deze week een juridische kroniek aan dit onderwerp en wij verwijzen u dan ook voor meer details naar dit artikel.

Het voorstel van onze lezer om enkel de laagste of de in nuttige volgorde voorkomende inschrijver te verzoeken deze documenten in te dienen, is weliswaar de normale logische gang van zaken op haar kop zetten, maar verdient misschien toch wel enige aandacht. Bij een openbare procedure zou het kunnen en is het niet ondenkbaar dat men na de opening van de offertes bijvoorbeeld de drie laagst geklasseerde inschrijvers nog een termijn van vijftien dagen gunt om deze documenten in te dienen.

Bij een beperkte procedure liggen de zaken evenwel moeilijker. Immers, normalerwijze selecteert men eerst de kandidaturen en pas dan volgt de beoordeling van de offertes.

Ook het indienen van een offerte via elektronische middelen is sinds 1 mei 2004 toegelaten. Het K.B. van 18 februari 2004 (B.S. 27 februari 2004) regelt deze aangelegenheid en wij hebben daarover reeds een artikel gepubliceerd (zie Bouwkroniek 9 april 2004, blz. 15). In deze reglementering zijn alle nodige waarborgen begrepen, zoals de elektronische handtekening (met gekwalificeerd certificaat), een toegangsverbod tot de elektronische offertes voor de uiterste datum, enz.

De aanbestedende overheid blijft echter vrij om al dan niet van de elektronische middelen gebruik te maken. Dat geldt ook voor de aannemer. Het gebruik van elektronische middelen kan immers niet als verplichting in het bestek worden opgelegd. Een schriftelijk akkoord tussen beide partijen is steeds vereist, in gelijk welke stand van de procedure. Dit akkoord vermeldt de aan te wenden elektronische middelen alsook de elektronische adressen die voor de kennisgevingen kunnen worden gebruikt. Dit besluit trad in werking op 1 mei 2004.

Voor wie het al vergeten was of het nog niet wist: de aannemer is volgens art. 30 van het K.B. van 25/01/2001 over de tijdelijke & mobiele bouwplaatsen verplicht het document 'prijsberekening' te voegen bij zijn prijsberekening voor de preventiemaatregelen en -middelen volgens het veiligheids- en gezondheidsplan. Daarbij wordt een nota gevoegd hoe de aannemer het werk op een veilige manier schikt uit te voeren.

Klaarblijkelijk krijgen de openbare besturen een kick van al deze verzameloede. Dikke dossiers ogen nu inderdaad nog steeds veel interessanter en moeilijker dan gewone. Deze situatie is vergelijkbaar met het push-up-effect dat ook een boezem plezier kan doen.

Meteen is duidelijk waarom een opdrachtgevend bestuur er meestal niet in slaagt een werk binnen een normale termijn toe te wijzen en hiervoor zelfs veelal meer tijd nodig blijkt te hebben dan de aannemer als uitvoeringstermijn voorgeschoteld krijgt.

Het liedje van de administratieve vereenvoudiging klinkt inmiddels als een grijsgedraaide radiohit. De huidige administratieve vereenvoudiging is in praktijk vooral een valse bedoening.